

ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ - ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ
“ΜΟΝΟΠΑΤΙΟΥ ΠΑΛΑΙΩΝ
ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ”

ΕΝΩΜΕΝΗ ΡΩΜΗΟΣΥΝΗ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΣ - ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΑΕΙΩΝ ΜΑΣ

ΠΑΤΡΑ 2021

ΤΟ ΠΑΝΑΧΑΪΚΟ ΑΠΟ ΤΗ ΚΛΕΙΣΟΒΑ ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ορεινή ζώνη της Πάτρας οροθετείται κυρίως από τους ποταμούς Γλαύκο, Σελινούντα και Φοίνικα ή Λουμπιστιάνικο οι οποίοι την διατρέχουν και διαμόρφωσαν το ανάγλυφο των ορεινών όγκων κυρίως του Παναχαϊκού(Βοδιάς), του Μικρού Παναχαϊκού(Ομπλός) και του Μπαρμπά (Χιονίστρα) και δευτερευόντως του Ερυμάνθου (Ωλονού). Η αέναη δράση του νερού μέσα στους αιώνες, διαμόρφωσε ένα σπάνιας ομορφιάς, αγριότητας και ποικιλότητας ανάγλυφο, δημιουργώντας φαράγγια, χαράδρες, κοιλάδες, οικοσυστήματα και άλλους φυσικούς σχηματισμούς, τους οποίους οι κάτοικοι των περιοχών προσπάθησαν να τιθασιεύσουν για την επιβίωσή τους και τη μετακίνησή τους.

Στις ορεινές περιοχές στη χώρα μας και στην περιοχή της Πάτρας που κατοικήθηκαν πυκνά κυρίως την περίοδο της Τουρκοκρατίας αναπτύχθηκαν ζωντανά χωριά με πολλούς κατοίκους και οικονομικές δραστηριότητες, κτηνοτροφία και γεωργία κατά κύριο λόγο, τα προϊόντα των οποίων μετέφεραν προς πώληση στο μεγάλο αστικό κέντρο την Πάτρα.

Στην ορεινή περιοχή της επαρχίας Πατρών, η πλέον γνωστή διαδρομή ακολουθούσε κατά κύριο λόγο τους σχηματισμούς που δημιούργησαν ο Γλαύκος ποταμός και ο ποταμός Σελινούντας, χαράσσοντας ένα διακριτό και ονομαστό μονοπάτι με το όνομα **“ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ”** [διαδρομή από την Πάτρα (περιοχή σήμερα ΑΧΑΙΑΙCΛΑΥCΣC), στο Άνω Πετρωτό (Βαλατούνα), Μοίρα (Ζουμπατοχώρια), Βεταίικα, Λεόντιο (Γουρζούμισα), Λαπαναγοί, Σελινούντας ποταμός, Ι.Μ. Μακελλαριάς μέχρι Καλάβρυτα].

Ονομάζεται έτσι διότι κατά περίοδο της Επανάστασης του 1821, ο Εθνεγέρτης Μητροπολίτης παλαιών Πατρών Γερμανός, χρησιμοποιούσε για τη μετακίνηση του προς και από τα Καλάβρυτα τη διαδρομή αυτή, με ενδιάμεση στάση την Ι.Μ. Μακελλαριάς.

Το μονοπάτι αυτό εκτός από την ιστορική αξία που προσλαμβάνει λόγω της χρήσης του από τον Εθνεγέρτη Γερμανό, συνδέεται με πολλά ιστορικά γεγονότα που έλαβαν χώρα την περίοδο της Επανάστασης του 1821, με πρωταγωνιστές καπετάνιους και οπλαρχηγούς που έδρασαν στην περιοχή αυτή.

ΚΡΟΚΟΣ

Β. ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΟΥ

ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το πρώτο τμήμα της διαδρομής ανήκει στην ευρύτερη **προστατευόμενη περιοχή NATURA 2000** με κωδικό GR2320007 «**Όρος Παναχαϊκό - Σήραγγες Παναγοπούλας**» (“Τόπος Κοινοτικής σημασίας - ΤΚΣ”) συνολικής έκτασης 127.220 στρέμματα. Το όρος Παναχαϊκό βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της Πελοποννήσου, νοτιοανατολικά της πόλης της Πάτρας.

Χαρακτηρίζεται από πολυσχιδές ανάγλυφο με αρκετές κορυφές, από τις οποίες η υψηλότερη είναι **“του Παλαβού ο πύργος”, με υψόμετρο 1.926 μ.**

Το όρος αυτό έχει κατεύθυνση από βορρά προς νότο και αποτελεί αντιπροσωπευτικό τμήμα της γεωτεκτονικής ζώνης Ολυνού-Πίνδου.

Χαρακτηρίζεται από μεγάλη ποικιλία γεωλογικών υποστρωμάτων, τύπων εδαφών και σχηματισμών, οι οποίοι διακόπτονται από πολλά φαράγγια και ρεματιές με χειμάρρους. Η βλάστηση σε αρκετά μέρη στα κατώτερα υψόμετρα επηρεάζεται έντονα από τις ανθρώπινες δραστηριότητες (καλλιεργήσιμοι αγροί και βοσκοτόπια).

Η παρουσία της μακκίας βλάστησης καθώς και βλάστησης φρυγανικών ειδών όπως *Coridothymus caritatus* (θυμάρι), *Cistus salvifolius* (άσπρη λαδανιά), *Micromeria juliana* (θρούμπη), *Sarcopoterium spinosum* (αφάνα), και με κυρίαρχο είδος την ασφάκα (*Phlomis fruticosa*) είναι αξιοσημείωτη. Τα δάση κωνοφόρων με το ενδημικό είδος ελάτης *Abies cephalonica* (Κεφαλλονίτικο έλατο) καλύπτουν κυρίως το μεγαλύτερο τμήμα της κατώτερης ανατολικής περιοχής, πάνω από τα χωριά Πιτίτσα, Άνω Σαλμένικο και Βουνόπυργος, καθώς επίσης και το κατώτερο νότιο μέρος πάνω από τα χωριά Μοίρα, Βεταίικα και Κουναβαίικα. Το δάσος της πεύκης *Pinus halepensis* έχει καλή δομή, κυρίως στο νοτιοανατολικό τμήμα της περιοχής πάνω από το χωριό Κρήνη και δυτικά της κορυφής Μάρμπας, όπου είναι αξιοσημείωτα πυκνά.

Επάνω από τη δασική ζώνη κυριαρχεί ακανθώδης βλάστηση (*Astragalus angustifolius*, *Astragalus creticus*, *Acantholimon echinus* κ.λπ.) ενώ στις ζώνες αυτές η διάβρωση των ασβεστόλιθων έχει συμβάλει στο σχηματισμό ενός έντονου ανάγλυφου με απότομες ασβεστολιθικές πλαγιές και σάρες. Πυκνά χορτολίβαδα που ανήκουν στον ορεινό και ορομεσογειακό όροφο βλάστησης, συμμετέχουν στο σχηματισμό ενός συμπλέγματος βλάστησης που διαφοροποιείται σαφώς σε τέσσερις κύριους τύπους: ανοιχτά στεπόμορφα λιβάδια, ασβεστόλιθοι, απόκρημνοι βραχώδεις σχηματισμοί, ασβεστολιθικές σάρες και πυκνά κλειστά χορτολίβαδα

ΠΑΝΑΧΑΪΚΟ, ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΠΡΑΣΟΥΔΙ - ΚΟΡΥΦΕΣ ΕΡΥΜΑΘΟΥ

Η υποβαθμισμένη βλάστηση, συνοδευόμενη από γυμνό έδαφος προσφέρει καταφύγιο σε μεγάλο ποσοστό της ενδημικής χλωρίδας του όρους και κατά συνέπεια είναι, από χλωριδική άποψη, η πιο σημαντική περιοχή του όρους. Από χλωριδική άποψη η μεγάλη σημασία του Παναχαϊκού έγκειται στην παρουσία πολλών ενδημικών φυτών. Πολλά από αυτά είναι Πελοποννησιακά ενδημικά. Η πανίδα των σπονδυλωτών που έχει καταγραφεί στην περιοχή παρουσιάζει μεγάλη ποικιλότητα. Αξιοσημείωτο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι υδάτινοι σχηματισμοί του Παναχαϊκού όρους (Λεκάνες Γλαύκου, Χάραδρου, Σέλεμνου, Σαλμενίτικου ή Φοίνικα και Λουμπιστιάνικου) στις οποίες ρέουν τα πλούσια σε όγκο επιφανειακά νερά του βουνού δημιουργώντας χαρακτηριστικά παραποτάμια δάση και βλάστηση.

Το δεύτερο τμήμα της διαδρομής ανήκει στην ευρύτερη **προστατευόμενη περιοχή NATURA 2000** με κωδικό GR2320010 «**Όρη Μπαρμπάς και Κλωκός, Φαράγγι Σελινούντα**» («Ζώνη Ειδικής Προστασίας ΖΕΠ») και έκταση 157.050 στρέμματα. Το όρος Μπαρμπάς (1613 μ.), καθώς και το γγγύς του φαράγγι του Σελινούντα, το οποίο εκτείνεται σε μήκος σχεδόν 8 χιλιομέτρων είναι απροσπέλαστο χωρίς ανθρώπινες παρεμβάσεις. Βρίσκεται στο Βόρειο τμήμα της Πελοποννήσου, στον νομό Αχαΐας και είναι περιοχή ημιορεινή και ορεινή, με πολλές βραχώδεις εξάρσεις. Λόγω του έντονου ανάγλυφου, παρουσιάζεται μεγάλη ποικιλία κλιμάτων η οποία εκφράζεται από μεγάλη ποικιλία οικοτόπων. Η βλάστηση της περιοχής είναι κυρίως δασική με δάση από Κεφαλλονίτικο έλατο (*Abies cerhalonica*) και χαλεπίου πεύκης (*Pinus halepensis*), μικτά δάση Πεύκης - πλατύφυλλης δρυός (*Quercus frainetto*), με παραποτάμια βλάστηση στο Σελινούντα και με εκτάσεις με αριές (*Quercus ilex*) και άλλα αείφυλλα σκληρόφυλλα, στην κοιλάδα του Σελινούντα. Υπάρχουν ακόμη αμπελώνες και ελαιώνες, κυρίως εγκαταλελειμμένοι αγροί, καθώς και ψευδαλπικές περιοχές στις κορυφές των βουνών.

Είναι σημαντικό από πλευράς ορνιθοπανίδας τόπος για την παρουσία της μοναδικής αποικίας *Gyps fulvus* (Όρνεα) στην Πελοπόννησο. Εμφανίζονται επίσης και άλλα σημαντικά αρπακτικά όπως *Falco naumanni* -Κιρκινέζι, *Falco biarmicus* -Χρυσογόρακο, *Bubo bubo* -Μπούφος, *Aquila chrysaetos* - Χρυσαιτός, *Circetus gallicus* - Φιδαετός κ.α.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ (ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ, ΥΨΟΜΕΤΡΑ)

Το πρώτο τμήμα της πεζοπορικής διαδρομής του π. Πατρών Γερμανού (από την πύλη της οινοποιίας **ΑΧΑΙΑ CLAUSS** μέχρι τον οικισμό άνω Πετρωτό (Βαλατούνα) αποτελεί μέρος του “Εθνικού Μονοπατιού 31” το οποίο μέσω του όρους Ερύμανθος καταλήγει στην Αρχαία Ολυμπία. Συγκεκριμένα από την είσοδο της οινοποιίας ακολουθώντας ΝΑ κατεύθυνση μέσω μονοπατιού (2.778 μ) και χωματόδρομου (3.052 μ) καταλήγει στο υψίπεδο του Πετρωτού. Το υψόμετρο από το σημείο εκκίνησης οινοποιία ΑΧΑΙΑ CLAUSS είναι στα 162 μ, ενώ στο Πετρωτό (Βαλατούνα) είναι 717 μ. **(συνολικό μήκος 1ου τμήματος ΑΧΑΙΑ CLAUSS – ΠΕΤΡΩΤΟ 5.830 μ).**

Από το Πετρωτό η διαδρομή συνεχίζει με ανατολική κατεύθυνση σε χωματόδρομο για 2.668 μ, χωματόδρομο (που καταλήγει στο χωριό Αγία Παρασκευή – Τοπόλοβα) μέχρι το εξωκλήσι του Παντοκράτορος. Τα υψόμετρα του τμήματος αυτού είναι στο Πετρωτό (Βαλατούνα) είναι 717 μ και στο εξωκλήσι Παντοκράτορος 797 μ. Από εκεί συνεχίζει στον ίδιο χωματόδρομο (προς Αγία Παρασκευή – Τοπόλοβα) για 1.761 και βρίσκει στο αριστερό μέρος διακριτό μονοπάτι (υψόμετρο αρχής μονοπατιού 840 μ) που κινείται ΒΑ για 1.156 μ και φθάνει στο Ξερολάγαδο πριν τον συνοικισμό Λατσείκα (υψόμετρο 740 μ). Συνεχίζει για 410 μ και φθάνει στην κρήνη στα Λατσείκα (υψόμετρο 762 μ) **(συνολικό μήκος 2ου τμήματος ΠΕΤΡΩΤΟ – ΛΑΤΣΕΪΚΑ 6.015 μ).**

Από τα Λατοείκα συνεχίζει σε χωμάτινο δρομίσκο για 1.705 μ και φθάνει στο χωριό Μοίρα Πατρών (υψόμετρο 835 μ) στην ασφαλτο στο ύψος του Ι.Ν. Κοιμήσεως της Θεοτόκου, ακολουθεί για 1.469 μ την ασφαλτό για να συναντήσει το μνημείο του Ιερομάρτυρος Μητροπολίτη Δέρκων Γρηγόριου (υψόμετρο 931 μ) και μετά από 282 μ το Χάνι της Πηγής Ζουμπάτας τέλος ασφάλτου (υψόμετρο 945 μ). **(συνολικό μήκος 3ου τμήματος ΛΑΤΣΕΪΚΑ – ΠΗΓΗ ΖΟΥΜΠΑΤΑΣ 3.456 μ)** Από τη Πηγή Ζουμπάτας συνεχίζει χωματόδρομο για 5.387 μ που περνά μέσα από το **ελατοδάσος της Θάνας** και δίπλα από τις πηγές του ποταμού Γλαύκου, βρίσκει την ασφαλτο στον συνοικισμό Βεταίικα (υψόμετρο 1.018 μ). Από την ασφαλτο συνεχίζει για να συναντήσει μετά από 1.745 μ τον συνοικισμό Κουναβαίικα (υψόμετρο 988 μ) και αφού περάσει από τη θέση Κεφαλόβρυσο (υψόμετρο 904 μ) στα 3.026 μ, το χωριό Λεόντιο (Γουρζούμισα) (υψόμετρο 774 μ). Από το Λεόντιο ακολουθεί την ασφαλτο προς Δεμέστιχα για 3.001 μ και από εκεί ακολουθεί χωματόδρομο για 601 μ φθάνοντας στο Πάτημα του Αγίου Ανδρέα και το εγγύς εξωκλήσι του Αι-Γιάννη (υψόμετρο 755 μ). **(συνολικό μήκος 4ου τμήματος ΠΗΓΗ ΖΟΥΜΠΑΤΑΣ – ΒΕΤΑΪΙΚΑ - ΛΕΟΝΤΙΟ 13.760 μ)**

Από το προηγούμενο σημείο συνεχίζει την ασφαλτο προς Δεμέστιχα και μετά από 2.213 μ όταν φθάσει σε στροφή “φουρκέτας” (υψόμετρο 623 μ) αφήνει την ασφαλτο και ακολουθεί διακριτό παραποτάμιο δάσος με μονοπάτι (παραποτάμιου του ποταμού Σελινούντα) για 3.394 μ, όπου συμβάλλει ένα νέος κλάδος του ποταμού Σελινούντα (υψόμετρο 509 μ). Πεζοπορώντας πάντα στο παραποτάμιο μονοπάτι μετά από 1.186 μ συμβάλλει ένας ακόμα κλάδος του ποταμού (αυτός που προέρχεται από την άνω Βλασία) και εισέρχεται στον υπερκείμενο βραχώδη σχηματισμό Γερακοβούνι (υψόμετρο 491 μ). Μετά από 1.459,8 μ στο ίδιο παραποτάμιο μονοπάτι φθάνει στη θέση Γυφταπήδημα – Γεφύρι (υψόμετρο 478 μ) η οποία βρίσκεται στην βάση του βράχου της Ι.Μ. Μακελλαριάς και από ανηφορικό μονοπάτι 970 μ καταλήγει στην μονή (υψόμετρο 640 μ). **(συνολικό μήκος 5ου τμήματος ΛΕΟΝΤΙΟ – Ι.Μ ΜΑΚΕΛΛΑΡΙΑΣ 9.922 μ)**

Από την Ι.Μ. Μακελλαριάς (υψόμετρο 640 μ) ακολουθώντας τον χωματόδρομο της μονής, διασχίζουμε το δρυοδάσος Κάνισκα και μέσω Νεοχωρίου καταλήγουμε στον δρόμο Πατρών – Καλαβρύτων στο χωριό Φλάμπουρα (υψόμετρο 693 μ) και από εκεί προς Καλάβρυτα **(συνολικό μήκος 6ου τμήματος Ι.Μ ΜΑΚΕΛΛΑΡΙΑΣ – ΦΛΑΜΠΟΥΡΑ 14.978 μ)**
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΜΗΚΟΣ (ΑΧΑΙΑ CLAUSS μέχρι ΦΛΑΜΠΟΥΡΑ 48.711 μ)

Γ. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΟΥ

Η ΠΑΤΡΑ ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ - ΓΚΡΑΒΟΥΡΑ ΜΕ ΓΚΡΕΜΙΣΜΕΝΟ ΤΟΝ ΝΑΟ ΤΟΥ ΑΓ. ΑΝΔΡΕΑ, ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΝΑΧΑΪΚΟ ΟΡΟΣ

1ο ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ

- ΕΝΑΡΞΗ “ΠΑΤΡΑ-ΣΑΡΑΒΑΛΙ
- ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟ-ΑΧΑΪΑ CLAUSS”

ΠΑΤΡΑ (Ιστορικό γεγονός)

Στην αχαϊκή πρωτεύουσα, στις **25 Μαρτίου 1821**, ο Παλαιών Πατρών Γερμανός κήρυξε την επανάσταση στην πλατεία Αγίου Γεωργίου και μετά μετέβη στο αγγλικό προξενείο όπου υπέβαλε την διακήρυξη των Ελλήνων να ελευθερωθούν ή να πεθάνουν, ζητώντας τη βοήθεια των χριστιανικών βασιλείων της Ευρώπης. Την ελληνική διακήρυξη υπέγραψαν επίσης ο μητροπολίτης Κερνίτισης Προκόπιος, ο Ανδρέας Ζαΐμης, ο Μπενιζέλος Ρούφος, ο Ανδρέας Λόντος, ο Ιωάννης Παπαδιαμαντόπουλος και τέλος ο Σωτηράκης Θεοχαρόπουλος.

Ο Γερμανός Γ' - Παλαιών Πατρών Γερμανός (Ιστορικό πρόσωπο)

γεννήθηκε στη Δημητσάνα το 1771 και το 1806 έγινε Μητροπολίτης Παλαιών Πατρών. Το 1817 μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία και το 1820 διορίστηκε έφορος της Εταιρείας. Ήταν ο ισχυρότερος από τους αρχιερείς της Πελοποννήσου. Τον Ιανουάριο 1821 συγκρότησε τη μυστική Συνέλευση της Βοστίτσας (Αίγιο) και στις 17 Μαρτίου που εορτάζεται η μνήμη του Αγίου Αλεξίου και τελείτο ολονυκτία στη Μονή της Αγίας Λάρας στα Καλάβρυτα, ύψωσε το λάβαρο της Επανάστασης. Στη συνέχεια στις 25 Μαρτίου κήρυξε την Επανάσταση στην Πλατεία Αγίου Γεωργίου, στην Πάτρα. Ο μητροπολίτης Γερμανός κατά την περίοδο 1822-1824 πήγε στην Ιταλία για να πετύχει την προστασία του πάπα και να

αναζητήσει δάνειο υπέρ των επαναστατημένων Ελλήνων. Οι προσπάθειες του όμως αυτές δυστυχώς δεν ευοδώθηκαν καθώς εμφύλιος πόλεμος που μαινόταν στην Ελλάδα είχε μεταξύ των θυμάτων του και τον προαναφερθέντα αρχιερέα.

Συνελήφθη το 1825 κατόπιν διαταγής του Ιωάννη Γκούρα στη μονή Παναγίας Χρυσοποδαριτίσσης στα Νεζερά και μετά από αρκετές ταλαιπωρίες πέθανε από τύφο στο Ναύπλιο στις 30 Μαΐου 1826.

ΑΡΧΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΟΥ_ΑΧΑΪΑ ΚΛΑΟΥΣ

ΣΑΡΑΒΑΛΙ – ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟ – περιοχή γύρω από την Ιστοποία Achaia – Clauss (Ιστορικό γεγονός)

Με την **Ιερά Μονή Γηροκομείου** συνδέεται αφενός η μάχη του Γηροκομείου η οποία λέγεται και μάχη του **Σαραβαλίου**, καθώς στο τελευταίο χωριό είχε εγκαταστήσει το στρατηγείο του ο **Θεόδωρος Κολοκοτρώνης**.

Τα ξημερώματα της **9ης Μαρτίου 1822**, οι 12.000 Τούρκοι ιππείς και πεζοί ξεχύθηκαν από το κάστρο των Πατρών και σάρωσαν τις ελληνικές αντιστάσεις, απομένοντας σε ελληνικά χέρια μόνο η μονή Γηροκομείου και ο κοντινός σε αυτήν **Ληνός του Σαΐτ** **αγά** που βρισκόταν εκεί που ήταν εγκατεστημένο μέχρι πρόσφατα, το νοσοκομείο νοσημάτων θώρακος. Εκεί στο ληνό αμύνθηκαν με επιτυχία στις τουρκικές επιθέσεις ο **Γενναίος Κολοκοτρώνης** (γιος του θρυλικού γέρου του Μωριά) και άλλοι κυρίως Αρκάδες και Ηλείοι πολεμιστές έναντι 3.000 Τούρκων, με αποτέλεσμα οι Τούρκοι να μην καταλάβουν ούτε τον ληνό, αλλά ούτε και την κοντινή μονή Γηροκομείου. Με την ίδια μάχη του Γηροκομείου αφετέρου συνδέεται και το παλιό χωριό **Παλαιόπυργος**, το οποίο μνημονεύεται από το 1770 και βρισκόταν στην πεδιάδα στο δρόμο αριστερά με κατεύθυνση το Σαραβάλι.

Στον εκεί πύργο (δεν σώζεται πλέον) οχυρώθηκαν Καλαβρυτινοί και Κυπαρίσσιοι αγωνιστές καθώς και Αχαιοί υπό τον Ευάγγελο Κουμανιώτη. Οι Τούρκοι απέτυχαν να εκπορθήσουν τον Παλαιόπυργο και από εκεί άρχισε η ελληνική αντεπίθεση, η οποία είχε τη σφραγίδα του μεγάλου Θ. Κολοκοτρώνη. Στη μάχη του Γηροκομείου διακρίθηκαν επίσης οι : Δημήτριος Νενέκος, Ζουμπατιώτης οπλαρχηγός και ο Νικόλαος Πετμεζάς, γόνος της γνωστής οικογένειας από τα Σουδενά Καλαβρύτων.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟΥ

Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης (Ιστορικό πρόσωπο) μετά την άλωση της Τριπολιτσάς, ξεκίνησε να έλθει στην Πάτρα. Οι πολιτικοί όμως ματαίωσαν τα σχέδια του, διότι οι οπλαρχηγοί της Αχαΐας, φοβόντουσαν ενδόμυχα ότι θα έλυνε αμέσως την πολιορκία της πόλης και θα έπαιρνε αυτός τα λάφυρα, ενώ όπως διακήρυσσαν, μπορούσαν μόνοι τους να πολεμήσουν και να κυριεύσουν τα φρούρια. Τελικά εκστράτευσε για την Πάτρα το Φεβρουάριο 1822 και ανέλαβε την αρχηγία της πολιορκίας, επειδή η κυβέρνηση φοβήθηκε ότι ήταν πιθανό οι Τούρκοι να προχωρήσουν προς τα μεσόγεια της Πελοποννήσου και στις παράλιες γειτονικές επαρχίες. Την 1η Μαρτίου έφθασε στην Πάτρα και μαζί με οπλαρχηγούς της περιοχής και από άλλα γειτονικά μέρη (Ανδρ. Ζαΐμη, Πλαπούτα, Κων. Πετιμεζά, Ανδρ. Λόντο κ.α.) και με το γιό του Γενναίο Κολοκοτρώνη, κατατρόπωσαν τους Τούρκους στη μάχη του Γηροκομείου στις 9 Μαρτίου 1822.

Οι απώλειες των Τούρκων, στη μάχη του Γηροκομείου, ήταν 250 νεκροί και η επιτυχία οφείλεται στην υποδειγματική τάξη και την αυστηρότητα του Γέρου του Μωριά. Δικαιολογημένα έχει καταταχθεί, στην ιστορική συνείδηση του Έθνους, ως ο αδιαμφισβήτητος δημιουργός του έπους του 21.

ΧΑΝΙ ΒΑΛΑΤΟΥΝΑΣ - ΠΕΤΡΩΤΟ

**2ο ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ
– Η ΟΡΕΙΝΗ ΖΩΝΗ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ
και τα ΑΡΒΑΝΙΤΟΧΩΡΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ
ΑΓΩΝΑ του '21 - Η Βαλατούνα και η
Ζουμπάτα**

Η Βαλατούνα είναι μικρό χωριό σε υψόμετρο 640 μέτρων και βρίσκεται πάνω από τη γνωστή οινοποιία Αχάια – Κλάους. Μνημονεύεται ήδη από την εποχή της Ενετοκρατίας στην Πελοπόννησο (1689-1715). Ο αμαξιτός δρόμος, ακολουθεί τη χάραξη του παλιού μονοπατιού (ημιονική οδός), καθώς στο χωριό υπάρχει ακόμα το παλιό χάνι – πανδοχείο. Εκεί ήταν η πρώτη στάση προς την ενδοχώρα.

Το χωριό ονομάζεται σήμερα Πετρωτό και έχει λίγους κατοίκους - κτηνοτρόφους, εφόσον οι περισσότεροι έχουν μετακινηθεί στο Κάτω Πετρωτό και αλλού.

Αξίζει να σημειωθεί πως εκεί ήταν ελληνικό στρατόπεδο της πολιορκίας των Πατρών με φροντιστή τον Ιωάννη Σισίνη το 1821 (Ιστορικό γεγονός).

Η Ζουμπάτα είναι ορεινός οικισμός του χωριού Μοίρα, στα 950 μέτρα υψόμετρο, στο Παναχαϊκό όρος. Από το 1830 οι αρβανίτες κτηνοτρόφοι της ορεινής Ζουμπάτας άρχισαν να κατεβαίνουν στα πεδινά χωριά της Αχαγιάς ιδρύοντας εκεί οικισμούς, όπως το Γκέρμπεσι, τη Μέρτζεζα, το Κράλι, τα Χαρμπιλαίικα και άλλους, στους οποίους ξεχείμαζαν τα ζωντανά τους. Το όνομα ερμηνεύεται από τον μεγάλο ιστορικό των Πατρών Κ. Τριανταφύλλου από το τζουμπάτας που είναι ο σωματοφύλακας. Από την ορεινή Ζουμπάτα περνούσε ένας από τους ημιονικούς δρόμους προς τη **μονή Μακελλαριάς και τα Καλαβρυτοχώρια**

Κάτοικοι του χωριού συνόδευαν ως σωματοφύλακες τους ταξιδιώτες προς την αχαϊκή ενδοχώρα, μια και η πορεία ήταν πολύ επικίνδυνη λόγω των πυκνών δασών αλλά και των ληστών. Κατά τα χρόνια των Παλαιολόγων (1380-1400) κατοίκησαν στη Ζουμπάτα και στα γύρω χωριά Μαζαράκι, Βεταίικα αρβανιτόφωνοι χριστιανικοί πληθυσμοί, ενώ κατά την Τουρκοκρατία πολλοί Ζουμπατιώτες διακρίθηκαν ως κλέφτες.

ΠΗΓΗ ΘΑΝΑΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΔΕΡΚΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΔΕΡΚΩΝ ΣΤΗΝ ΖΟΥΜΠΑΤΑ

Κορυφαίος Ζουμπατιώτης αναδείχθηκε ο **μητροπολίτης Δέρκων Γρηγόριος (Ιστορικό πρόσωπο)**, ο οποίος γεννήθηκε περί το 1750 στη Ζουμπάτα. Οι Τούρκοι θαυμάζοντας τόσο τις μεγάλες ικανότητες όσο και την εξυπνάδα του, τον αποκαλούσαν Μόραλι - Σεϊτάν : Πελοποννήσιος Σατανάς. Έζησε ως μοναχός στη **μονή Αγίου Αθανασίου (βρίσκεται στο Φίλια Καλαβρύτων)** και στη **μονή Ταξιαρχών στο Αίγιο**.

Μόλις 27 ετών, το 1777 έγινε μητροπολίτης Λακεδαιμόνος αναπτύσσοντας μεγάλη δράση. Το ίδιο συνέβη όταν υπηρετούσε στη μητρόπολη Βιδύνης στη Βουλγαρία. Από το 1801-1821 διετέλεσε **μητροπολίτης Δέρκων**, μικρή πόλη της Κωνσταντινούπολης, ενώ μυήθηκε από τους πρώτους στη Φιλική Εταιρεία.

Τελικά στις **3 Ιουνίου 1821** ο λαμπρός ιεράρχης Γρηγόριος Δέρκων απαγχονίστηκε αφού ευλόγησε πρώτα την θηλιά της κρεμάλας του μαζί με τους μητροπολίτες Θεσσαλονίκης Ιωσήφ, Τυρνόβου Ιωαννίκιο, Αδριανουπόλεως Δωρόθεο. Στη γενέτειρά του έχει ήδη κατασκευαστεί από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Μοίρα Πατρών "Η Θάνα" και την Ιερά Μητρόπολη Πατρών, προτομή του Γρηγορίου.

Τον Ιούλιο του 2021 η Εκκλησία της Ελλάδος, κατόπιν απόφασης της Ιεράς Συνόδου αποφάσισε την Αγιοκατάταξη του ασιδίου εθνομάρτυρος Γρηγορίου, Μητροπολίτη Δέρκων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΚΑ ΠΑΝΑΓΙΑ ΖΟΥΜΠΑΤΑ

Ζουμπατιώτες (Ιστορικά πρόσωπα και γεγονότα) ήταν και οι οπλαρχηγοί **Θεόδωρος Τζούνης, Θεόδωρος Χαρμπίλας, Σπανοκυριάκος, Δημήτριος Νενέκος και Αθανάσιος Σαγιάς**. Οι δύο τελευταίοι ήταν και πρώτα ξαδέφφια. **Ο Νενέκος διακρινόταν για την παλληκαριά και τα ηγετικά προσόντα. Ο Παλαιών Πατρών Γερμανός αναφέρει πως πήρε μέρος σε όλες τις μάχες της περιοχής. Στη μάχη του Γηροκομείου, του Πουρναροκάστρου, του Σαραβαλίου καθώς και της Γαστούνης στην οποία είχε πολεμήσει τους Λαλαίους Τούρκους. Επίσης, πήρε μέρος στην πολιορκία της Πάτρας το Μάρτη του 1821, μαζί με τους συγχωριανούς του οπλαρχηγούς, καθώς και στην πρώτη πολιορκία του Μεσολογγίου στο πλευρό του Κανέλλου Δεληγιάννη.**

Όμως τα προσωπικά πάθη και οι αδυναμίες των οπλαρχηγών τους οδήγησαν να στραφούν ο ένας εναντίον του άλλου με αποτέλεσμα ο Νενέκος να δολοφονήσει το 1822 τον επίσης Ζουμπατιώτη οπλαρχηγό Σπανοκυριάκη καθώς και τον αδερφό του Αθανάσιου Σαγιά.

Μετά την ηρωική έξοδο του Μεσολογγίου (10 Απριλίου 1826) **ο Ιμπραήμ πασάς** ήρθε στην Πελοπόννησο, την οποία αν και δεν κατόρθωσε πλήρως να καταλάβει, εφάρμοσε, κυρίως το 1827 την παμπόνηρη τακτική του **“τουρκοπροσκυνηματος”**. Δηλαδή περιποιούμενος τους Έλληνες, ζητούσε ως αντάλλαγμα προσκυνητοχάρτια.

Ο Αιγύπτιος στρατάρχης (του είχαν δώσει την επωνυμία αφρικανικό σιμόν της Αιγύπτου από τον αφρικανικό άνεμο που σαρώνει τα πάντα στο διάβα του) είχε βοηθή στο έργο του τον Τούρκο διοικητή των Πατρών Δελή Αχμέτ (Δελήμπαση). Δυστυχώς, ο πρώτος που υπέκυψε στην τακτική αυτή ήταν ο Νενέκος, το δε τουρκοπροσκύνημα απλώθηκε λόγω της τραγικής κατάστασης της αχαϊκής γης. Εξαιτίας δηλαδή του επταετούς πολέμου, αλλά και της σημαντικής επιρροής του Νενέκου στη Ζουμπάτα, ορεινή και πεδινή, καθώς και σε πολλά άλλα χωριά της ορεινής Αχαΐας και τα Καλάβρυτα.

Απέναντι σε αυτόν τον σοβαρότατο κίνδυνο της πλήρους καταστολής της επανάστασης, ύψωσε το ανάστημά του ο μεγάλος Θεόδωρος Κολοκοτρώνης. Η αστραπιαία αντίδραση του τελευταίου με το σύνθημα “φωτιά και τσεκούρι στους προσκυνημένους”, πέτυχε να σταματήσει την λαίλαπα του τουρκοπροσκυνηματος. Έτσι λοιπόν ανένηψαν και επέστρεψαν και πάλι στο ελληνικό στρατόπεδο πολλοί Έλληνες οπλαρχηγοί, υποβάλλοντας δήλωση μετάνοιας στον Κολοκοτρώνη. Πρώτος ο Σταμάτης Μποτιώτης, ο Κωνσταντίνος Γκερμπεσιώτης, όπως και ο Ζουμπατιώτης Θ. Χαρμπίλας. Μάλιστα ο τελευταίος δήλωσε τη μετάνοιά του στον Κολοκοτρώνη. Επίσης ο Γκολφίνος Λουμπιστιάνος, που νωρίτερα λόγω της υποταγής του είχε ονομαστεί Τουρκογκολφίνος.

Δυστυχώς ποτέ δεν ανένηψε ο Νενέκος. Το γεγονός μάλιστα που έκανε έξω φρενών τον Κολοκοτρώνη, ήταν η ενέργεια του Νενέκου να προστατεύσει με το σώμα του τον Ιμπραήμ.

Ο αγέρωχος πασάς προχωρώντας προς τα Καλάβρυτα, στο χάνι του Βερβενίκου, συνέβη το άλογο του να λοξοδρομήσει περιπλανώμενο στο εκεί δάσος. Ο Ιμπραήμ μόνος πια, λόγω ζέστης και κόυρασης, αποκοιμήθηκε. Σε αυτή λοιπόν την τοποθεσία : **“Του δεσπότη η βρύση”** η οποία βρίσκεται κοντά στο χωριό Λαπαναγοί, έμεινε κατάμονος ο Ιμπραήμ με το 50μελές σώμα των τουρκοπροσκυνημένων του Νενέκου.

Ο τελευταίος, όχι μόνο δεν τον σκότωσε, πράγμα που θα πρόσφερε τεράστια υπηρεσία στο έθνος, αλλά τον φύλαξε και περιποιήθηκε, με αποτέλεσμα ο Ιμπραήμ, όταν ξύπνησε, να ζητήσει από τον Σουλτάνο να γίνει ο Νενέκος μπέης. Τότε ο Κολοκοτρώνης πήγε στη μονή Κανδήλας (βρίσκεται στη μητρόπολη Μαντινείας) και εκεί, αφού γονάτισε μπροστά στην εικόνα της Παναγίας είπε ότι : **“καταδικάζει χάριν της πατρίδος όχι Χριστιανόν αλλά Τούρκον”**.

Έδωσε λοιπόν γραπτή διαταγή στον **Αθανάσιο Σαγιά, πρώτο ξάδελφο του Νενέκου**, να τον δολοφονήσει γεγονός που πραγματοποιήθηκε σε μια βάπτιση **στη Σάπια Βρύση**, κοντά στην Τοπόλοβα (Αγία Παρασκευή σήμερα) **την άνοιξη του 1828**. Τελικά ο Νενέκος, ο προσκυνημένος λιποτάχτης, λόγω του εγωισμού, των δολοπλοκιών, των απιστιών και του φθόνου, υπήρξε ο φοβερότερος γενίτσαρος που αντιμετώπισε το έθνος. Συνακόλουθα ο όρος “Νενεκισμός” σημαίνει την χειρότερη μορφή κάθε προδοσίας και ξεπουλήματος πατρίδας, θρησκείας, οικογένειας και συνολικά όλων των υψηλών αρχών και αξιών του ανθρώπου .

ΤΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΤΟΥ Π. ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΚΟΝΤΑ ΣΤΑ ΛΑΤΣΕΪΚΑ

ΔΕΜΕΣΤΙΧΑ

3ο. ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ

- Δεμέστιχα - Λεόντιο (Γουρζούμισα)
- Λαπαναγοί.

Τα Δεμέστιχα, μικρό χωριό στις νότιες απολήξεις του Παναχαϊκού όρους, σε υψόμετρο 652 μέτρων, ανήκε παλαιότερα στην επαρχία- Πατρών (όπως και κατά αρχαιότητα υπήγετο ή περιοχή στην Αχαΐα). Σήμερα ανήκει στον Δήμο Ερυμάνθου. Σύμφωνα με γραπτές πηγές, από το 1713 υπήγετο εκκλησιαστικώς στην Μητρόπολη Παλαιών Πατρών. Λόγω του εξαιρετού κλίματος και του εδάφους, παράγει φημισμένη ποικιλία οίνου, την οποία η οινοποιία «Αχάϊα Κλάους» παράγει εμφιαλωμένο με το όνομα τού χωριού.

Τόν Σεπτέμβριο του 1821 (**Ιστορικό γεγονός**), συναντιόνται εκεί οι Ζαΐμης και Χαραλάμπης. Αποτελούσε ένα από τα τρία (3) στρατόπεδα της πολιορκίας Πατρών το 1824, με αρχηγούς τον Ζαΐμη, τον Νοταρά και τον Λόντο. Το 1827 συναντήθηκαν εκεί πριν την μάχη της Καυκαριάς, οι στρατηγοί Δημ Πλαπούτας, Ανδρ. Λόντος, Μπεν. Ρούφος, Ν. Πετιμεζάς. Τον Ιανουάριο του 1944 διεξήχθη μάχη Γερμανών με τους αντάρτες.

Ο Νικόλαος Πέτμεζάς (Ιστορικό πρόσωπο), ήταν γιός του Αθανάσιου Πέτμεζά από τα Σουδενά των Καλαβρύτων και η οικογένεια του είχε τη διοίκηση της περιοχής Νεζερών προ του 1821. Ο πατέρας του Αθανάσιος Πέτμεζάς, σκότωσε με ρόπαλο, περίπου το 1790, έναν έφιππο Τούρκο. Μετά τη δολοφονία του Τούρκου έγινε κλέφτης και έφθασε μέχρι την Κόρινθο, υπό τον Γιαννιά. Ο βοεβόδας των Πατρών τον κατέδιωξε και ενώ ετοιμαζόταν να κατέλθει στην Πάτρα, δολοφονήθηκε στις 11.7.1804. Ο Νικόλαος διέφυγε στη Ζάκυνθο και το 1822 επέστρεψε και συμμετείχε στις μάχες Πουρναρόκαστρου, Γηροκομείου, Ρωμανού, όπου πληγώθηκε στο δεξιό πόδι.

ΛΕΟΝΤΙΟ

Το Λεόντιο, βρίσκεται επί του **Παναχαϊκού όρους** σε υψόμετρο 750 μέτρων, το δε παλιό του όνομα ήταν **Γουρζούμια** (από την αρβανιτοβλαχική διάλεκτο λόγω των πολλών νερών και πηγών και της πλούσιας βλάστησης). Το Λεόντιο κατά την αρχαιότητα ανήκε στην αχαϊκή συμπολιτεία και σε αυτό έχουν βρεθεί πλούσια αρχαιολογικά ευρήματα. Σήμερα ανήκει στον Δήμο Ερυμάνθου. Κατά την παράδοση **ο πρωτόκλητος Άγιος Ανδρέας** έφθασε από την Πάτρα για να διδάξει. Μάλιστα οι ντόπιοι δείχνουν σε δυο βράχους τα ίχνη από τα πατήματα του Αγίου. Ο Άγιος Ανδρέας τιμάται ιδιαίτερα στο Λεόντιο, μάλιστα εκεί είχε χτιστεί προς τιμήν του παλααιοχριστιανικός ναός, στα δε ερείπιά του χτίστηκαν αργότερα ναοί στο όνομα του.

Ο δρόμος Πατρών – Καλαβρύτων περνούσε από το Λεόντιο και από αυτόν πέρασαν πηγαίνοντας προς τα Καλάβρυτα ο Π. Πατρών Γερμανός με τους προκρίτους τον Μάρτιο του 1821. Οι κάτοικοι του Λεοντίου συμμετείχαν στην επανάσταση του 1821 και συγκεκριμένα στις μάχες Σαραβαλίου και Καυκαριάς. Στα χρόνια του Β' παγκοσμίου πολέμου και συγκεκριμένα στις 8 Σεπτεμβρίου 1943, οι αντάρτικες ομάδες του ΕΛΑΣ υπό τον αντισυνταγματάρχη **Βλάση Ανδρικόπουλο** (από τα Λακκώματα) και τον καπετάν **Δημήτριο Μίχο** (Αντισμήναρχο της πολεμικής αεροπορίας), συνέτριψαν δυο τάγματα Ιταλών με πολλούς νεκρούς και τραυματίες. Μεταξύ των παραδοθέντων ηττημένων Ιταλών ήταν και ο αρχηγός τους Γκάσπαρο (Gasparo), ο επονομαζόμενος “ανταρτοφάγος”. Άλλοι Ιταλοί την επόμενη μέρα σε αντίποινα πυρπόλησαν τα 74 από τα 236 σπίτια του χωριού μεταβάλλοντας το τελευταίο σε καπνίζοντα ερείπια.

Πλησίον του Λεοντίου υπήρχε **πανδοχείο (χάνι) στη θέση Άι-Γιάννης (Ιστορικό γεγονός)**. Σύμφωνα με ιστορικές πηγές εκεί διανυκτέρευσε ο Παισιών Πατρών Γερμανός στα τέλη Φεβρουαρίου 1821 (27η-28η) κατά τη μετάβασή του στα Καλάβρυτα προκειμένου να συνεννοηθεί με τους προκρίτους και να αποφασίσουν αν θα ανταποκρίνονταν στη πρόσκληση του Μόρα Βαλεσή να προσέλθουν άμεσα στην Τρίπολη με πρόσχημα διαβουλεύσεις για τον κατευνασμό των «ανησυχιών» των Τούρκων του Μωριά. Εκεί ο Γερμανός προσποιήθηκε αδιαθεσία και ρίγος προκειμένου να καθυστερήσει τη μετάβαση του στην Τρίπολη.

Στο Λεόντιο επίσης δημιουργήθηκε το 1824 ένα από τα τρία (3) στρατόπεδα της Αχαΐας με αρχηγούς τους Κολοκοτρωνάιους Πάνο και Γενναίο.

Ο ΠΑΝΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

Ο Πάνος Κολοκοτρώνης (Ιστορικό πρόσωπο)

γεννήθηκε το 1798 στο Λεοντάρι Αρκαδίας.

Ήταν ο πρωτότοκος γιος του ηγέτη της Ελληνικής Επανάστασης Θεόδωρου Κολοκοτρώνη και της Αικατερίνης Καρούσου, κόρης προεστού του Λεονταρίου. Όπως αναφέρει ο Φωτάκος στο έργο του Βίοι Πελοποννησίων Ανδρών, ο Πάνος Κολοκοτρώνης «εσπούδασεν εις την ακαδημίαν της Κερκύρας, εγνώριζεν εντελώς την παλαιάν γλώσσαν μας την Ελληνικήν, ήτο μαθηματικός άριστος, εγνώριζε προσέτι καλώς την Ιταλικήν γλώσσαν και ολίγον την Γαλλικήν, και εν ολίγοις ήτον ο δεύτερος του πολυμαθεστάτου Γεωργίου Σέκερη, διότι τότε η Πελοπόννησος δεν είχαν άλλους τοιούτους».

Με την έκρηξη της Επανάστασης αποβιβάστηκε με τον αδελφό του Ιωάννη (γνωστότερο ως Γενναίο) στην Πελοπόννησο και συμμετείχε αρχικά στην εξέγερση των Ηλείων κατά των Λαλαίων Τουρκαλβανών (Απρίλιος 1821), στη Μάχη του Βαλτετσίου (12 - 13 Μαΐου 1821), στην πολιορκία και την κατάληψη της Τριπολιτσάς (23 Σεπτεμβρίου 1821) και στην απόκρουση της στρατιάς του Δράμαλη στα Δερβενάκια (26 - 28 Ιουλίου 1822).

Κατά τη διάρκεια της πρώτης εμφύλιας διαμάχης (Φθινόπωρο 1823 - Ιούλιος 1824) μεταξύ πολιτικών («Κυβερνητικοί») και στρατιωτικών («Αντικυβερνητικοί»), ο Πάνος Κολοκοτρώνης τάχθηκε με τους «Αντικυβερνητικούς», των οποίων ηγείτο ο πατέρας του Θεόδωρος Κολοκοτρώνης. Αρνήθηκε να παραδώσει την πόλη του Ναυπλίου και μετά τη χορήγηση αμνηστίας (Ιούλιος 1824) κινήθηκε προς την Πάτρα για να ενισχύσει την πολιορκία της πόλης, αλλά ανακλήθηκε στην Αρκαδία για να αντιμετωπίσει την επιδρομή των «Κυβερνητικών», κατά τη διάρκεια του Β' Εμφυλίου Πολέμου. Στις 13 Νοεμβρίου 1824 (κατ' άλλους στις 21 Νοεμβρίου 1824) ο Πάνος Κολοκοτρώνης και οι άνδρες βάδιζαν μεταξύ των χωριών Θάνα και Μπεσίρι (σημερινό Παλλάντιο) Αρκαδίας, έχοντας κατευθύνση προς το γειτονικό χωριό Σύλιμνα, όπου είχε στρατοπεδεύσει ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης. Στην προσπάθειά του να απελευθερώσει τον Στάικο Σταϊκόπουλο, επιφανή «αντικυβερνητικό» δέχθηκε επίθεση από το σώμα του Μαυροβουνιώτη και τους άνδρες του «Κυβερνητικού» με αποτέλεσμα να σκοτωθεί με μία σφαίρα στο κρανίο. Όπως αναφέρουν στα απομνημονεύματά τους ο Κανέλλος Δεληγιάνης και ο Θεόδωρος Ρηγόπουλος, που ήταν αυτόπτης μάρτυς, οι Βούλγαροι μισθοφόροι των «Κυβερνητικών» λαφυραγώγησαν τη σορό του Κολοκοτρώνη και την εγκατέλειψαν. Του αφαίρεσαν ακόμη και τα εσώρουχά του και άφησαν το νεκρό σώμα του γυμνό. Στη συνέχεια έσπευσαν στην Τρίπολη να αναγγείλουν το κατόρθωμά τους στους «Κυβερνητικούς». Ο Πάνος Κολοκοτρώνης ενταφιάστηκε την επομένη στο γειτονικό χωριό Σύλιμνα, όπου βρισκόταν ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

ΛΑΠΑΝΑΓΟΙ

Το χωριό **Λαπαναγοί** βρίσκεται νοτιότερα από το Λεόντιο και ανήκει στον παλιό δήμο Κερπινής και σήμερα πια στο δήμο Καλαβρύτων. Βρίσκεται σε υψόμετρο 707 μέτρων. Η ονομασία του προέρχεται από τη βλάχικη “ΛΑΪ ΠΑΝΑΪΤ” δηλαδή “μικρή Παναγιά” και στη θέση του παλιού ναού, υπάρχει σήμερα ωραία λιθόχτιστη εκκλησία προς τιμήν της Θεοτόκου. Από τους Λαπαναγούς περνούσε η ημιονική οδός, η οποία από την Ζουμπάτα και μέσω Λεοντίου συνέχιζε για τη μονή Μακελλαριάς (το τελευταίο μοναστήρι βρίσκεται απέναντι από το χωριό, τους Λαπαναγούς). Μετά την Μακελλαριά η ημιονική οδός συνέχιζε προς Καλάβρυτα, ή προς την Αρκαδία. Οι Λαπαναγοί είναι προσβάσιμοι οδικώς μέσω Κουνινών – Ρακίτας (σε αυτήν υπήρχε κατά την κατοχή αντάρτικο αεροδρόμιο) ή μέσω του οδικού άξονα Μοίραλι – Βεταίικων, ενώ δρόμος και από τη μονή Μακελλαριάς φθάνει μέχρι τους Λαπαναγούς.

Πολύ σημαντική είναι η ευρισκόμενη κοντά στους Λαπαναγούς, **Καυκαριά**. Η τελευταία είναι δασωμένο και απόκρημνο βουνό(υψόμετρο 1150 μέτρα) κοντά στους Λαπαναγούς. **Στην κορυφογραμμή (Ιστορικό γεγονός) επέλεξαν - σωστά - να αμυνθούν οι Έλληνες** απέναντι στο φοβερότερο εχθρό της επανάστασης τότε, τον περίφημο Αιγύπτιο Ιμπραήμ πασά. Αρχηγός των περίπου 2000 Ελλήνων, ήταν ο Δ. Πλαπούτας, και μαζί του ήταν οι Δ. Μελετόπουλος, Ν. Πετμεζάς, Φεϊτζόπουλος, Ροδόπουλος και ο Χρ. Φωτομάρας με 100 Σουλιώτες. Η μάχη διεξήχθη στις **26 και 27 Αυγούστου 1827** και παρά τις ορμητικές επιθέσεις των Τούρκων οι Έλληνες προέβαλαν σθεναρή αντίσταση με τα όπλα τους, αλλά και με μεγάλες πέτρες και βράχους που κυλούσαν προς την πλευρά των επιτιθέμενων Τούρκων, με αποτέλεσμα οι τελευταίοι, λόγω των σημαντικών απωλειών τους, να αναγκαστούν να υποχωρήσουν.

Κατά την παράδοση, μετά την ήττα του, ο Τούρκος διοικητής των οθωμανικών στρατευμάτων πέρασε από μια χαμοκέλα και την πέρασε για χάνι. Όταν ένας Έλληνας συνοδός του (από τους προσκυνημένους) του είπε ότι η χαμοκέλα ήταν εκκλησία της Αγίας Παρασκευής και σε αυτή την Αγία οφειλόταν η ελληνική νίκη, μπήκε θυμωμένος στο ναό για να κάψει την εικόνα της Αγίας Παρασκευής και αμέσως έχασε το φως του. Τελικά η Αγία του ξανάδωσε την όρασή του, αφού την παρακάλεσε γονατιστός και σε αντάλλαγμα της αφέρωσε το άσπρο του άλογο.

Η ελληνική νίκη στη **μάχη της Καυκαριάς** ανάγκασε τον Ιμπραήμ, τον υπερήφανο Αιγύπτιο στρατάρχη, να επιστρέψει στη Γαστούνη, με αποτέλεσμα την ανακούφιση των ελληνικών πληθυσμών που κρύβονταν στα γύρω βουνά. Η ελληνική νίκη στην Καυκαριά ήταν η τελευταία νικηφόρα μάχη κατά του Ιμπραήμ και μαζί με τη συμμαχική νίκη (αγγλικού – γαλλικού και ρωσικού στόλου) κατά του τουρκοαιγυπτιακού στη ναυμαχία του Ναυαρίνου (20 Οκτωβρίου 1827), άνοιξε διάπλατα ο δρόμος προς την τελική ελληνική νίκη και ανεξαρτησία της Ελλάδας.

Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΕΛΕΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Δημήτριος Μελετόπουλος (Ιστορικό πρόσωπο), με καταγωγή από το Αίγιο, ήταν πολιτικός και στρατιωτικός αρχηγός της επαρχίας του. Προσχώρησε στη Φιλική Εταιρεία και κατηχήθηκε από τον πατέρα του, τον μεγαλέμπορο του Αιγίου Αγγελή Μελετόπουλο. Μετά τα γεγονότα των Πατρών, το 1821 ήλθε στα Σελλά με 200 στρατιώτες, όπου και στρατοπέδευσε. Το 1824 έλαβε διαταγή από την κυβέρνηση να στρατολογήσει 500 Αιγιώτες, για το στρατόπεδο των Πατρών. Συμμετείχε στη μάχη του Αγιάννη, το 1827. Ο Κολοκοτρώνης του ανέθεσε τη γενική αρχηγία των στρατευμάτων της Αχαΐας. Αδελφός του ήταν ο Ιωάννης Μελετόπουλος, αγωνιστής κι αυτός, κατά την Επανάσταση του 1821, ο οποίος πέθανε στην Πάτρα υπέργηρος (Μάιος 1880).

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΑΚΕΛΛΑΡΙΑΣ

4ο. ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ

- Ιερά Μονή Μακελλαριάς
- Ποταμός Σελινούντας.

Η ιερά μονή Μακελλαριάς, βρίσκεται απέναντι από το χωριό Λαπαναγοί και είναι χτισμένη πάνω σε ένα χαρακτηριστικό απότομο βράχο, γι' αυτό και δικαιολογημένα κάποιοι την ονομάζουν τα “**Μετέωρα της Πελοποννήσου**”. Σύμφωνα με επιγραφή που υπάρχει στη μονή, το μοναστήρι χτίστηκε το 532 από τον **Βελισσάριο**, τον σημαντικότερο στρατηγό του Ιουστινιανού, προκειμένου να εξιλεωθεί για την σφαγή των στασιαστών της **στάσης του Νίκα**. (Τότε, το 532 μ.χ. εσφάγησαν περί τους 30.000 στασιαστές από τους στρατηγούς Βελισσάριο και Μούνδο μέσα στον υπόδρομο της Κωνσταντινούπολης).

Πιο πιθανή εκδοχή της ονομασίας είναι το Λατινικό *macellio* = μακελλειό = σφαγείο, λόγω της τρομερής σφαγής που υπέστησαν οι μοναχοί, αλλά και πολεμιστές λαϊκοί από τους Τούρκους του Μωάμεθ το 1458, μετά την κάμψη της ηρωικής τους αντίστασης. Η μονή ανακαινίστηκε από τον **ιερομόναχο Νεόφυτο** το 1784, ενώ τον νάρθηκα έχτισαν οι προσκυνητές Γεώργιος Λαπαναγίτης και η Ηλιοστάλακτη το 1805.

Πολύ κοντά στη μονή ρέει ο ορμητικός ποταμός Σελινούντας, ο οποίος εκβάλλει κοντά στο Αίγιο. Από το μοναστήρι κατά την επανάσταση του 1821 αγωνίσθηκαν οι μοναχοί Ιάκωβος, Συμεών και Πανάρετος.

Κατά τον εμφύλιο πόλεμο, (Ιστορικό γεγονός) το 1824, ο Ανδρέας Ζαΐμης κατέφυγε σε αυτό το μοναστήρι και συγκεκριμένα στο εκκλησάκι κάτω από τον βράχο της μονής, αφιερωμένο στην Μεταμόρφωση του Σωτήρος. Έμεινε τόσο προστατευόμενος από την μονή, ο καταγόμενος από την Κερπινή παραπάνω οπλαρχηγός, ώστε ο εγγονός του, μετέπειτα πρόεδρος και πρωθυπουργός της Ελλάδας Αλέξανδρος Ζαΐμης, να φροντίσει ιδιαίτερα για τη Μακελλαριά, ως ένδειξη ευχαριστίας για τη σωτηρία του παππού του. Η μονή σώθηκε και διατηρήθηκε, αφού δεν υπήχθη στο βασιλικό διάταγμα στις 25/09/1833 της αντιβασιλείας, με το οποίο διαλύθηκαν πάρα πολλές μονές της Ελλάδας στα πλαίσια της αντιεκκλησιαστικής, όσο και αντιμοναχικής πολιτικής των αντιβασιλέων.

Ο κυριότερος θησαυρός της μονής είναι η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας Μακελλαρίτισσας και το ελαιοδοχείο με το θαυματουργό λάδι, το οποίο βρέθηκε μέσα στο χώμα κατά την ανακαίνιση της μονής, αξίζει δε να σημειωθεί πως η εικόνα της Παναγίας είναι αγιογραφημένη με τέτοιο τρόπο, έτσι ώστε η Θεοτόκος να σε κοιτάζει σε όποιο σημείο του ναού και αν βρίσκεσαι. Η μονή γιορτάζει στις 15 Αυγούστου (κοίμηση της Θεοτόκου και 23 του ίδιου μήνα τα εννιάμερα της Παναγίας) .

Ο ΑΝΔΡΕΑΣ ΖΑΪΜΗΣ

Ο Ανδρέας Ζαΐμης (Ιστορικό πρόσωπο)

γεννήθηκε στην Κερπινή Καλαβρύτων το 1791. Γιος του Ασημάκη Ζαΐμη, ίσως ο σημαντικότερος εκπρόσωπος της επιφανούς οικογένειάς του. Μυήθηκε από τον Ανδρέα Λόντο στη Φιλική Εταιρεία το 1819 και δεν δίστασε να εγκαταλείψει τις σπουδές του στην Ιταλία για να συμμετάσχει ενεργά στην προετοιμασία του Αγώνα.

Μαζί με τον Παλαιών Πατρών Γερμανό ύψωσε τη σημαία της Επανάστασης στο Ιστορικό Μοναστήρι της Αγίας Λαύρας.

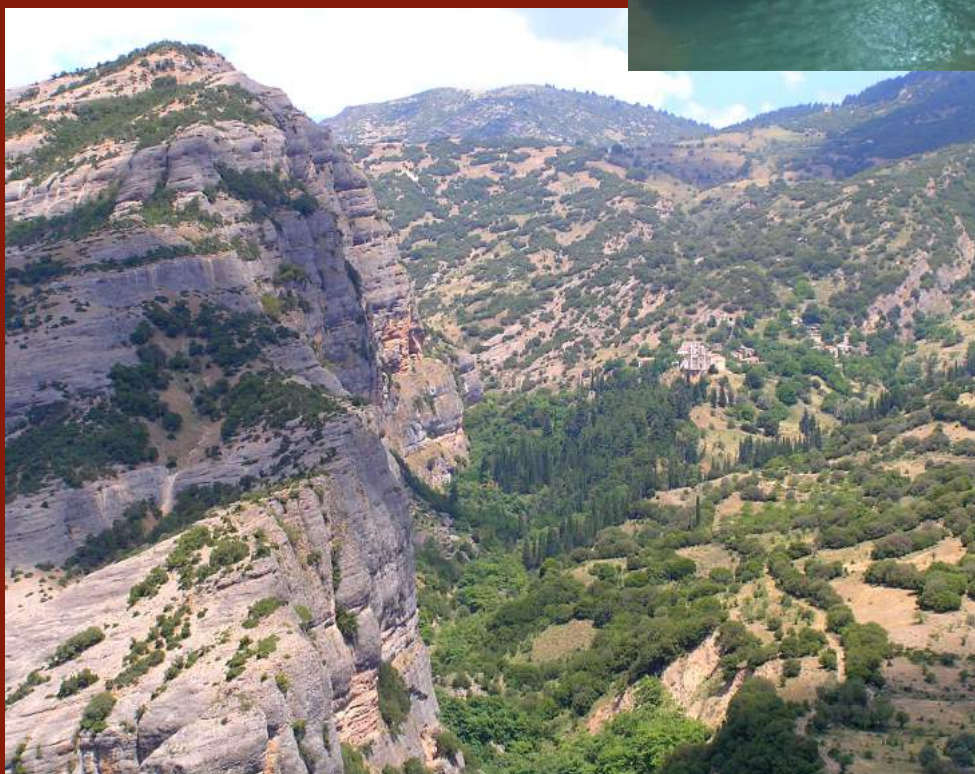
Συμμετείχε με δικό του στρατιωτικό σώμα στην απόκρουση του Δράμαλη, στην πολιορκία της Πάτρας και στη λύση της πρώτης πολιορκίας του Μεσολογγίου (Δεκέμβριος του 1822). Υπήρξε μέλος της Α΄ και της Β΄ Εθνοσυνέλευσης και ανέλαβε με απόφαση της Τρίτης Εθνοσυνέλευσης πρόεδρος της «Διοικητικής Επιτροπής της Ελλάδος», αναλαμβάνοντας την ευθύνη της διακυβέρνησης και της συνέχισης του Αγώνα. Επί Καποδίστρια διορίστηκε μέλος του «Πανελληνίου».

Το 1837 τελείωσε την πολιτική του σταδιοδρομία ως αντιπρόεδρος του Συμβουλίου Επικρατείας και πρόεδρος του Υπουργικού Συμβουλίου. Πέθανε στην Αθήνα το 1840. Παντρεύτηκε την Ελένη Δεληγιάννη, κόρη του προεστού των Λαγκαδίων, Ιωάννη Δεληγιάννη. Ο γιος του Θρασύβουλος και ο εγγονός του Αλέξανδρος, διετέλεσαν επίσης πρωθυπουργοί.

Ο Σελινούντας ποταμός, πηγάζει κυρίως από τις ανατολικές πλαγιές του βουνού Ερύμανθος, στη περιοχή της Άνω Βλασίας. Αλλά τον ενισχύουν άλλοι 2 κλάδοι, ένας το Διβουλαϊκό ρέμα που πηγάζει από τη θέση Κεφαλόβρυσο Λεοντίου και ένας δεύτερος από τη περιοχή της Άσπρης Βρύσης του Παναχαϊκού όρους ο οποίος κινείται προς το χωριό Δεμέστιχα. Οι τρεις αυτοί κλάδοι συγκλίνουν στο ύψος του χωριού Μικρός Ποντίας, ενώ στη συνέχεια η κύρια κοίτη του Σελινούντα στρέφεται προς το βορρά και αφού διαγράψει ένα τόξο συνεχίζει βορειοανατολικά περνώντας κάτω από τη Μονή Μακκελαριάς που είναι κτισμένη σε ένα γυμνό πέτρινο ύψωμα πάνω από τη δεξιά όχθη του. Πιο κάτω το ποτάμι δέχεται τα νερά του Μανεσαϊτικού ρέματος, στρέφεται πάλι βόρεια και μπαίνει σε ανοικτό φαράγγι έχοντας δεξιά του τον όγκο του βουνού Κλωκός. Το ποτάμι πλέον οδεύει προς την Αγιάλεια, προς το χωριό Άνω Μαυρίκι και κάτω την Μονή Πεπελενίτσας την οποία βλέπουμε ψηλά στην αριστερή όχθη, ενώ στη δεξιά όχθη βλέπουμε την Μονή Ταξιαρχών. Από εκεί ο Σελινούντας καταλήγει στον Κορινθιακό κόλπο μεταξύ των χωριών Βαλιμίτικα και Νικολαϊκά.

Κατά μήκος του ρου του Σελινούντα ξεχωρίζει το **Γερακοβούνι**, πραγματικό θαύμα της φύσης.

Το Γερακοβούνι (βουνό των γερακιών), πήρε προφανώς την ονομασία του από το πλήθος των γερακιών κι άλλων άγριων αρπακτικών πτηνών που το χρησιμοποιούν μέχρι και σήμερα για να φωλιάσουν. Είναι μονοκόμματος, πελώριος, απόκρημνος, επιβλητικός βράχος που υψώνεται σαν τείχος με τεράστιες διαστάσεις στα δυτικά των Λαπαναγών. Αρχίζει από την αριστερή κοίτη του Σελινούντα, απέναντι από τη Μακελλαριά, με μικρό σχετικά ύψος, ανεβαίνει βαθμιαία ως τα 350-400 μέτρα και μετά χάνοντας μικρό ύψος καταλήγει κοντά στην τοποθεσία Κόκλα του χωριού.

ΠΗΓΕΣ ΣΕΛΙΝΟΥΝΤΑ

ΤΟ ΓΕΡΑΚΟΒΟΥΝΙ

ΤΟ ΓΥΦΤΑΠΗΔΗΜΑ

Προς την μεριά των Λαπαναγών, ο χρόνος χάραξε αυτόν τον γεωλογικό σχηματισμό με πάμπολλες πτυχώσεις. Με τις βροχοπτώσεις στις εσοχές των πτυχώσεων σχηματίζονται αμέτρητοι καταρράκτες, ενώ με τις παγωνιές δημιουργούνται αμέτρητοι παγοκρύσταλλοι, που φαντάζουν σαν σταλακτίτες και σταλαγμίτες.

Στα ριζά του απότομου βράχου, στον οποίο είναι χτισμένη η ιερά μόνη Μακελλαριάς, δίπλα από τον ποταμό Σελινούντα, βρίσκουμε το **Γυφταπήδημα**. Στο σημείο αυτό μεταξύ των βράχων Μακελλαριάς και Γερακοβουνιού, η κοίτη του ποταμού Σελινούντα στενεύει υπερβολικά και τα νερά του περνούν από στενωπό πλάτους 8-10 περίπου μέτρων. Στο μέρος αυτό τα νερά λιμνάζουν σε αρκετό μήκος, με αποτέλεσμα να σχηματίζουν και πλούσιο ψαρότοπο. Τη στενωπό τη σχηματίζουν δύο πέτρινοι όγκοι. Αυτοί ξεκινώντας από τις όχθες του ποταμού, ανεβαίνουν συγκλίνοντας και σε ύψος 20 περίπου μέτρων, που τελειώνουν, αφήνουν άνοιγμα περίπου τεσσάρων - πέντε μέτρων.

Το άνοιγμα αυτό λέγεται **Γυφταπήδημα**, γιατί κατά την παράδοση το είχε πηδήσει γύφτος κυνηγημένος από τους Τούρκους.

Στο μέρος αυτό οι Λαπαναγίτες είχαν χτίσει πέτρινο γεφύρι, που σώζεται ακόμα, για να επικοινωνούν με τη Μακελλαριά και τα χτήματα τους στην απέναντι πλευρά του Σελινούντα, δηλαδή στην τοποθεσία Λευτεροχώρι, όπου είναι και του **«Δεσπότη η Βρύση»**.

Του Δεσπότη η Βρύση, βρίσκεται Δυτικά της Ι.Μ. Μακελλαριάς και πέρα από τη δεξιά όχθη του Σελινούντα, ανάμεσα σε δύο λόφους, απλώνεται εύφορος κάμπος με την ονομασία Λευτεροχώρι. Εκεί οι Λαπαναγίτες καλλιεργούσαν κυρίως αραποσίτια, τριφύλλια και κηπευτικά γιατί έχει αρκετά νερά.

Δεξιά, αριστερά και πίσω από τον κάμπο, απλώνεται το μαγευτικό **δρυοδάσος της Κάνισκας**. Στον κάμπο αυτό βρίσκεται κεφαλόβρυσος με το όνομα του Δεσπότη η Βρύση. Από εκεί πέρασε τον Ιούνιο του 1827 ο Ιμπραήμ Πασάς, κατευθυνόμενος προς Καλάβρυτα με 13.000 στρατιώτες, έχοντας ως οδηγό τον τουρκοπροσκυνημένο Δημήτριο Νενέκο.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ - ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ
“ΜΟΝΟΠΑΤΙΟΥ ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ”

Χρηματοδοτήθηκε από την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
Πρόγραμμα εκδηλώσεων για τα 200 χρόνια από το 1821
«Γη της φλόγας»

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ:
ΕΝΩΜΕΝΗ ΡΩΜΗΟΣΥΝΗ (Ε.Ρ.Ω.) – ΠΑΤΡΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΣ – ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΑΕΙΩΝ ΜΑΣ

Επιμέλεια :
Κων/νος Κωνσταντακόπουλος
Γραφιστική Επεξεργασία : Στέλιος Κουτρομπάνος

Ευχαριστούμε τους :

Χρήστο Μούλια, Θεόδωρο Κωτσάκη,
Σπύρο Γκουρβέλο και Ευγενία Κορμπάκη

ΠΑΤΡΑ 2021

Διακήρυξη

Επαναστατών που επιδόθηκε στις 25 Μαρτίου 1821 στους ξένους
διπλωμάτες των Πατρών και τη υπόγραψαν :

ο Επίσκοπος Παλαιών Πατρών Γερμανός, ο Επίσκοπος Κερνίτσης
Προκόπιος και οι Ανδρέας Ζαΐμης, Ανδρέας Λόντος, Μπενιζέλος
Ρούφος, Σωτήρης Θεοχαρόπουλος και Ιωάννης
Παπαδιαμαντόπουλος.

«Ημείς, το Ελληνικόν Έθνος των Χριστιανών, βλέποντες ότι μας
καταφρονεί το οθωμανικόν γένος και σκοπεύει τον όλεθρον εναντίον μας,
πότε μ' ένα πότε μ' άλλον τρόπον, απεφασίσαμεν σταθερώς ή να
αποθάνωμεν όλοι ή να ελευθερωθώμεν. Και τούτου ένεκα, βαστούμε τα
όπλα εις χείρας, ζητούντες τα δικαιώματά μας. Όντες λοιπόν βέβαιοι
ότι όλα τα Χριστιανικά Βασίλεια γνωρίζουν τα δικάιά μας και όχι μόνον
δεν θέλουν μας εναντιωθή, αλλά και θέλουν μας συνδράμει, και ότι έχουν
εις μνήμην ότι οι ένδοξοι πρόγονοί μας εφάνησαν ποτέ ωφέλιμοι εις την
ανθρωπότητα, διά τούτο ειδοποιούμεν την Εκλαμπρότητά σας και σας
παρακαλούμεν να προσπαθήσετε να ήμεθα υπό την εύνοϊαν και
προστασίαν του μεγάλου κράτους τούτου».

ΕΝΩΜΕΝΗ ΡΩΜΗΟΣΥΝΗ (Ε.Ρ.Ω.) – ΠΑΤΡΩΝ
enromiosini.patras@yahoo.gr

Πάτρα 2021